

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

ОТНОСНО: Установена противоречива практика на съдилищата по определянето на дължимия съгл. чл. 243, ал. 5 вр. ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК съдебен контрол върху постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство на осн. чл. 243, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК.

ОСНОВАНИЕ: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Със Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, ДВ, бр. 7/2019 г. бяха въведени допълнения в Наказателно-процесуалния кодекс, като бе предвидено ново основание за спиране на наказателното производство – когато на досъдебното производство се установи, че престъплението се преследва по тъжба на пострадалия (чл. 25, ал. 1, т. 6 НПК). Законът предвиди, че при спиране на наказателното производство в тази хипотеза прокурорът изпраща препис от постановлението на пострадалия, като уведомява същия за правата по чл. 80 НПК, т.е. да повдигне и да поддържа обвинение пред съда като частен тъжител за това престъпление. Според чл. 24, ал. 6 НПК, ако в шестмесечен срок от

получаване на съобщението за спиране на наказателното производство на осн. чл. 25, ал. 1, т. 6 НПК пострадалият от престъплението не подаде тѣжба по реда на чл. 81 НПК, прокурорът прекратява наказателното производство. Постановлението му подлежи на общо основание на съдебен контрол, доколкото съгл. чл. 243, ал. 4 НПК препис от него се изпраща на обвиняемия и на пострадалия, които могат да го обжалват пред съответния първоинстанционен съд в 7-дневен срок от получаването на преписа, а съдът, съгл. ал. 5 от законовия текст се произнася по обосноваването и законосъобразността му.

В постановените от тях актове по контрол върху постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство на осн. чл. 243, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК съдиите в страната застъпват диаметрални становища относно обхвата на дължимия според чл. 243, ал. 5 вр. ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК съдебен контрол за законосъобразност и обоснованост върху този акт и съответно относно неговото съдържание - следва ли то да включва изводи на прокурора по фактите и правото относно деянието/деянията, съпътстващ тези изводи доказателствен анализ и посочване на ползваните доказателства?

Нееднакво е разбирането на съдилищата относно това дали в конкретната хипотеза преценката за законосъобразност и обоснованост на прокурорския акт, дължима от съда според изискването на чл. 243, ал. 5 НПК, е ограничена до формалните предпоставки по чл. 24, ал. 6 вр. чл. 25, ал. 1, т. 6 НПК или пределите на упражнявания от съда контрол включват и проверка за пълнота на доказателствата и пропорционалност между тях и установените по делото фактически обстоятелства, респ. проверка за правилното прилагане на материалния и на процесуалния закон.

Иманентно свързан с този въпрос е въпросът за съдържанието на постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство в хипотезата по чл. 24, ал. 1, т. 6 НПК и по-конкретно дали това постановление трябва да съдържа изводи по фактите относно деянието, посочване на доказателствата, които ги обосновават и съпътстващ тези изводи доказателствен анализ, както и изводи по материалното право.

Противоречивата съдебна практика може да се обособи основно в две групи:

1. Със съдебните актове от едната група, както първоинстанционни, така и въззивни съдебни състави приемат, макар и с различни аргументи, че в хипотезата по чл. 243, ал. 1, т. 1, пр. 2 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК прокурорът прекратява наказателното производство на формално основание - при констатирана липса на подадена от пострадалия в срока по чл. 24, ал. 6 НПК частна тѣжба. Споделя се, че това обстоятелство определя и предметния обхват

на проверката, която съдът дължи в производството по обжалване на постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство, като тази проверка следва да се ограничи до това дали е издадено постановление за спиране на наказателното производство на осн. чл. 244, ал. 1, т. 1 вр. чл. 25, ал. 1, т. 6 НПК; дали постановлението е съобщено на пострадалия, респ. дали той е уведомен за правото му по чл. 80 НПК и за срока по чл. 81, ал. 3 НПК, в който може да упражни това право, респ. дали в този срок пострадалият е подал частна тѣжба до съответния съд.

Доколкото съдебният контрол е ограничен до проверка на формалната точност на прокурорския извод относно посочените обстоятелства, съдебните състави, споделящи тази теза приемат, че съдът не обсъжда оплакванията на жалбоподателя по съществуващото на прекратяването на наказателното производство, а прокурорът не дължи изложение на фактически и правни изводи относно деянието/деянията, респ. доказателствен анализ.

В този смисъл са следните съдебни актове:

определение № 519/23.11.2021 г. по в.н.ч.д. № 809/2021 г. на ОС - гр. Благоевград;
определение № 104/16.02.2022 г. по в.н.ч.д. № 51/2021 г. на ОС - гр. Плевен;
определение № 551/28.04.2020 г. по н.ч.д. № 1336/2020 г. на РС - гр. Бургас;
определение № 260112/25.02.2021 г. по ч.н.д. № 227/2021 г. на РС Добрич;
определение № 260116 от 19.11.2020 г. по ч.н.д. №997/2020 г. на РС - гр. Враца;
определение № 166/12.04.2021 г. по н.ч.д. № 1767/2021 г. на Районен съд - гр. Пловдив;
определение № 1410 от 03.12.2021 г. по н.ч.д. № 5156/2021 г. на Районен съд - гр. Бургас;
определение № 184 от 19.06.2020 г. по н.ч.д. № 633/2020 г. на Окрѣжен съд - Бургас;
определение № 439 от 31.08.2022 г. по в.н.ч.д. № 651/22 г. на ОС Благоевград;
определение № 1147/14.10.2021 г. по в.н.ч.д. № 3059/2021 г. на СГС;
определение № 20121294/20.05.2021 г. по н.ч.д. № 4878/21 г. на СРС;
определение № 234/01.12.2022 г. по в.н.ч.д. № 209/22 г. на ОС Монтана;
определение № 172/03.2022 г. по н.ч.д. № 793/22 г. на РС Монтана;
определение № 1/05.01.2022 г. по н.ч.д. № 278/21 г. на РС - гр. Кнежа;
определение № 2261/10.11.2022 г. по н.ч.д. № 4002/22 г. на РС - гр. Бургас;
определение № 59/01.08.2022 г. по н.ч.д. № 359/22 г. на РС - гр. Асеновград;
определение № 180/01.06.2022 г. по в.н.ч.д. № 206/22 г. на ОС - гр. Велико Търново;
определение № 327/18.07.2022 г. по в.н.ч.д. № 357/22 г. на ОС - гр. Враца;

определение № 77/07.06.2022 г. по н.ч.д. № 50/22 г. на РС - гр. Мездра.

2. Тезата в обратния смисъл, споделя разбирането, че независимо от основанието за прекратяване на наказателното производство, прокурорът е длъжен да съобрази акта си по чл. 243, ал. 1 НПК с изискването на чл. 199, ал. 2 НПК към неговото съдържание и да изложи фактически констатации относно деянието/деянията, да посочи доказателствата, които установяват тези факти и правните си изводи за това, че престъплението, с оглед на което е водено наказателното производство не е такова от общ, а е престъпление от частен характер. Според поддържащите това разбиране съдебни състави, съдебният контрол по чл. 243 НПК се свежда до проверка на осъществената от прокурора дейност по съвкупна оценка на всички допустими и относими доказателства и доказателствени средства, при която се преценява правилността на фактическите изводи и тяхното правилно отнасяне към съответната материалноправна норма и съотв. правилно прилагане на процесуалния закон - за съществени процесуални нарушения, допуснати при събирането и проверката на доказателствата, при осигуряването на средствата за защита и при изготвянето на постановлението за прекратяване.

Това разбиране е застъпено в следните съдебни актове:

определение № 261137/18.12.2020 г. по в.ч.н.д. № 4158/20 г. на СГС;
определение № 358/01.03.2022 г. по ч.н.д. № 643/22 г. на РС - гр. Бургас;
определение № 68/14.01.2022 г. по ч.н.д. № 5819/21 г. на РС - гр. Бургас;
определение № 192/29.06.2021 г. по в.ч.н.д. № 1393/21 г. на ОС - гр. Пловдив;
определение № 301/14.07..2021 г. по в.ч.н.д. № 449/21 г. на ОС - гр. Бургас;
определение № 260074/18.09.2020 г. по в.ч.н.д. № 3000/20 г. на СГС;
определение по н.ч.д. № 372/2019 г. на Районен съд - гр. Козлодуй
определение № 25 от 24.01.2020 г. по н.ч.д. № 10/2020 г. на РС - гр. Козлодуй;
определение № 260066 от 12.02.2021 г. по н.ч.д. № 204_2021 г. на РС - Монтана;
определение № 127 от 21.10.2021 г. по н.ч.д. № 387/2021 г. на РС - гр. Велинград;
определение по в.н.ч.д. № 2401/2020 г. на ОС - гр. Пловдив;
определение по в.н.ч.д. № 564/2022 г. на ОС - гр. Пловдив;
определение № 571 от 14.04.2020 г. по н.ч.д. № 2215/2020 г. на РС - гр. Пловдив;
определение от 04.11.2020 г. по н.ч.д. 6781/2020 г. на РС - гр. Пловдив;
определение № 330 от 11.04.2022 г. по в.н.ч.д. № 567/2022 г. на ОС - гр. Пловдив;
определение № 332 от 09.03.2022 г. по н.ч.д. № 762/2022 г. на РС - гр. Пловдив;
определение № 163861/29.07.2020 г. по н.ч.д. № 9793/2020 г. на СРС;
определение № 107354/02.06.2020 г. по н.ч.д. № 6303/2020 г. на СГС;

определение № 117/09.04.2021 г. по н.ч.д. № 1872/2021 г. на РС - гр. Бургас;
определение № 118/08.02.2022 г. по н.ч.д. № 9/2022 г. на ОС - гр. Бургас;
определение № 84/21.09.2021 г. по н.ч.д. № 457/2021 г. на РС - гр. Царево;
определение № 344/19.02.2019 г. по н.ч.д. № 684/2019 г. на РС - гр. Пловдив;
определение № 355/17.03.3022 г. по н.ч.д. № 1456/2022 г. на РС - гр. Пловдив;
определение № 457/05.05.2022 г. по н.ч.д. № 1866/22 г. на РС - гр. Пловдив;
определение от 08.11.2019 г. по н.ч.д. № 340/19 г. на РС - гр. Берковица;
определение от 17.10.2019 г. по в.н.ч.д. № 223/19 г. на ОС - гр. Силистра;
определение № 260035/19.11.2020 г. по н.ч.д. № 426/20 г. на РС - гр. Севлиево;
определение № 137/25.11.2021 г. по в.н.ч.д. № 203/21 г. на ОС - гр. Силистра;
определение № 374/22.10.2021 г. по н.ч.д. № 540/21 г. на РС - гр. Силистра;
определение № 463/31.05.2022 г. по в.н.ч.д. № 3305/22 г. на ОС - гр. Бургас;
определение № 1619/03.08.2022 г. по в.н.ч.д. № 1506/22 г. на СГС;
определение от 11.09.2021 г. по в.н.ч.д. № 196/19 г. на ОС - гр. Силистра;
определение № 17/24.06.2019 г. по н.ч.д. № 81/19 г. на РС - Дулово;
определение № 38/21.05.2020 г. по н.ч.д. № 82/20 г. на РС Генерал Тошево;
определение № 21/28.06.2021 г. по н.ч.д. № 145/21 г. на РС - гр. Балчик;
определение № 90/04.07.2022 г. по в.н.ч.д. № 160/22 г. на ОС - гр. Силистра;
определение № 61/17.06.2022 г. по н.ч.д. № 237/21 г. на РС - гр. Тутракан;
определение № 323/09.09.2020 г. по н.ч.д. № 510/20 г. на РС - гр. Свиленград;
определение № 879/08.08.2019 г. по в.н.ч.д. № 1481/19 г. на ОС - гр. Пловдив;
определение № 194800/19.08.2019 г. по н.ч.д. № 13234/19 г. на СРС;
определение № 260067/29.10.2020 г. по в.н.ч.д. № 503/20 г. на ОС - гр. Хасково;
определение № 355/17.03.2022 г. по н.ч.д. № 1456/22 г. на РС - гр. Пловдив;
определение № 26/09.05.2022 г. по н.ч.д. № 140/22 г. на РС - гр. Асеновград.

Липсата на единство в практиката на съдилищата по прилагането на горепосочения законов текст прави необходима намесата на ОСНК на ВКС чрез упражняване на тълкувателните негови правомощия.

Поради това и на осн. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт отправям към вас следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на наказателната колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори на следния въпрос:

1. Какъв е обхватът на дължимия според чл. 243, ал. 5 вр. ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК съдебен контрол за законосъобразност и

обоснованост на постановлението на прокурора, с което наказателното производство се прекратява на осн. чл. 243, ал. 1, т. 1, пр. 2 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК и съответно, това постановление следва ли да съдържа изводи по фактите и правото относно деянието/деянията, съпътстващ тези изводи доказателствен анализ и посочване на ползваните доказателства?

ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД:

ГАЛИНА ЗАХАРОВА